

Politechnika
Wroclawska

SKOK W DOROSŁOŚĆ

Wartości, ambicje i plany uczniów starszych klas szkół średnich

Raport z badań przeprowadzonych przez
Instytut Badawczy IPC na zlecenie Politechniki Wroclawskiej
Czerwiec 2024

SPIS TREŚCI

Charakterystyka badania	4
Słowo wstępne	5
Próba badawcza	6
Wnioski	8
Dominujące obszary życia	12
Dominujące wartości i źródła wiedzy o świecie	13
Czas wolny – aktywności wybierane przez uczniów	14
Czas wolny – praca zarobkowa	15
Stan emocjonalny	16
Wsparcie uzyskiwane od innych osób	17
Ocena poczucia sprawczości – JA	18
Ocena poczucia sprawczości – ŚWIAT	19
Plany na przyszłość	20
Plany na przyszłość – opinie na temat studiów	21
Czynniki motywujące do podjęcia studiów	22
Oczekiwania względem studiów	23
Oczekiwania względem studiów – najbardziej interesujące kierunki	24
Oczekiwania wobec uczelni	25
Powody rezygnacji z kontynuacji nauki na studiach	26

CHARAKTERYSTYKA BADANIA

Cel

Poznanie opinii uczniów ostatnich klas szkół średnich na temat ich oczekiwań względem przyszłości, najważniejszych wartości, którymi kierują się w życiu, oraz edukacji wyższej. Badanie pokazuje, jak współczesna młodzież wkraczająca w dorosłość postrzega otaczającą rzeczywistość i swoje relacje oraz jakie ma plany na przyszłość.

Termin

Badanie zostało przeprowadzone w marcu i kwietniu 2024 r.

Metoda badawcza

Badanie składało się z dwóch części, a mix metod zapewnił dogłębne rozpoznanie badanej problematyki:

etap I – badanie ilościowe, technika CAWI (ankieta elektroniczna z wykorzystaniem kwestionariusza)

Celem było zebranie materiału badawczego pozwalającego na ukazanie szerszego kontekstu i charakterystykę ilościową (statystyczną).

etap II – badanie jakościowe, technika FGI (zogniskowane wywiady grupowe w tzw. grupach fokusowych z wykorzystaniem scenariusza wywiadu)

Celem było zdobycie jakościowego materiału badawczego, pozwalającego zrozumieć przedstawicieli grup fokusowych, ich perspektywę, przeanalizować konkretne elementy oraz pozyskać możliwe insights. Badania jakościowe umożliwiają pogłębioną identyfikację postaw (uwzględniając komponent poznawczy, emocjonalny i behawioralny). Pozwalają też poznać bardziej precyzyjną argumentację badanych, a tym samym – lepiej zrozumieć grupę docelową. Badanie fokusowe dopuszcza opcję wyjścia poza scenariusz wywiadu i zastosowania technik projekcyjnych.

To umożliwia zidentyfikowanie ukrytych opinii i nieuświadomionych mechanizmów, które wpływają na odpowiedzi i preferencje respondentów.

Próba badawcza

Łącznie w badaniu uczestniczyło 1124 respondentów:

- badanie ilościowe – 1060 osób,
- badanie jakościowe – 64 osoby podzielone na 8 grup fokusowych; każda grupa liczyła 8 badanych – 4 uczniów liceum (z klas III i IV) oraz 4 uczniów technikum (z klas IV i V).

Inicjator

Politechnika Wroclawska

Realizator

Instytut Badawczy IPC

SŁOWO WSTĘPNE

prof. dr hab. inż. Kamil Staniec

prorektor ds. kształcenia Politechniki Wroclawskiej

Koniec szkoły średniej i jednoczesny skok na głęboką wodę dorosłości to jedno z najbardziej ekscytujących, ale też stresujących doświadczeń w życiu młodych ludzi. Od teraz decydują sami o sobie, a podejmowane wybory będą miały wpływ na ich dalsze życie. Jakie emocje towarzyszą im w tych okolicznościach? Czym się kierują, planując swoją przyszłość? Jakie wyznają wartości? Postanowiliśmy zadać im te kluczowe pytania.

Kiedy decydowaliśmy się na przeprowadzenie badania, najbardziej motywowała nas chęć poznania perspektywy młodych ludzi, uzyskania przekrojowego obrazu ich nastrojów. Do udziału w badaniu zaprosiliśmy uczniów ostatnich klas szkół średnich – roczników u progu dorosłości, być może naszych przyszłych studentów, którzy stają w obliczu pierwszych poważnych decyzji. Naszym celem było dotarcie do reprezentatywnej grupy młodzieży. Udało się to we współpracy z Instytutem Badawczym IPC. W efekcie wśród naszych respondentów znaleźli się uczniowie liceów i techników, mieszkańcy zarówno wsi, jak i największych polskich miast. Z ich odpowiedzi wyłania się obraz bardzo świadomego i pragmatycznego pokolenia, które w znakomitej większości wie, co chce robić w życiu.

Dostrzegamy oczekiwania oraz ambicje młodych dorosłych. Jako Politechnika Wroclawska chcemy wychodzić im naprzeciw, otwieramy się na nauki humanistyczne i społeczne. Raport „Skok w dorosłość” to materiał, który powstał z myślą o budowaniu pomostów międzypokoleniowych, o odpowiadaniu na konkretne potrzeby młodzieży, która mówi o nich bardzo otwarcie i wprost. Ogromnie liczę na to, że nasz raport trafi do szerokiego grona odbiorców, zarówno edukatorów, przedstawicieli uczelni, jak i rodziców oraz samej młodzieży.

Serdecznie zapraszam do lektury!

PRÓBA BADAWCZA

Struktura płci badanych

(N 1060)

51,1%

542 wskazania

48,9%

518 wskazań

Struktura próby – wiek oraz rodzaj szkoły i klasa

(N 1060)

Liceum

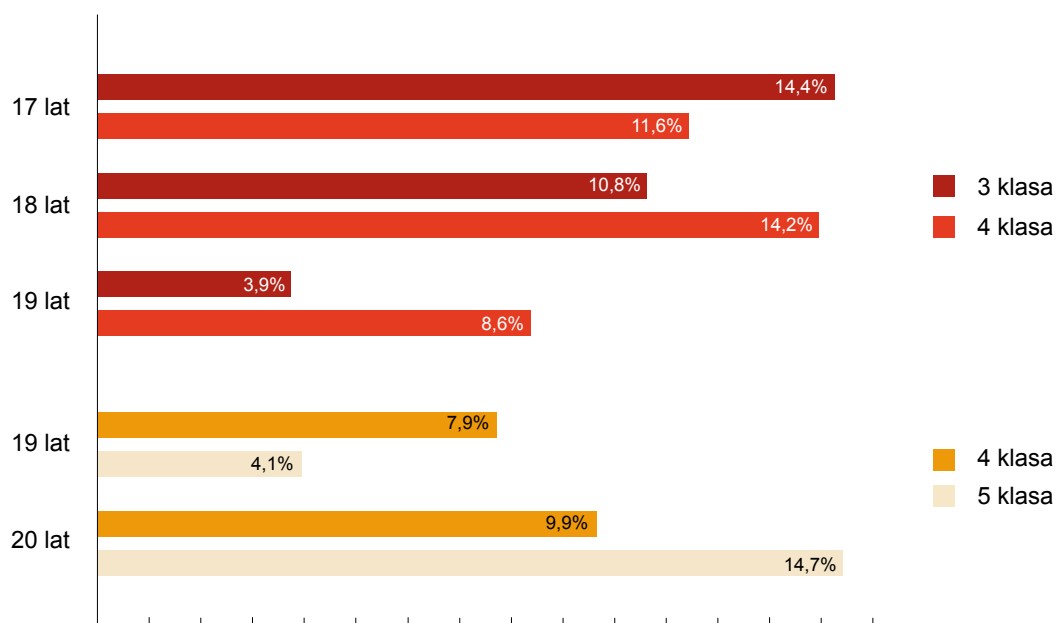
63,4%

672 wskazania

Technikum

36,6%

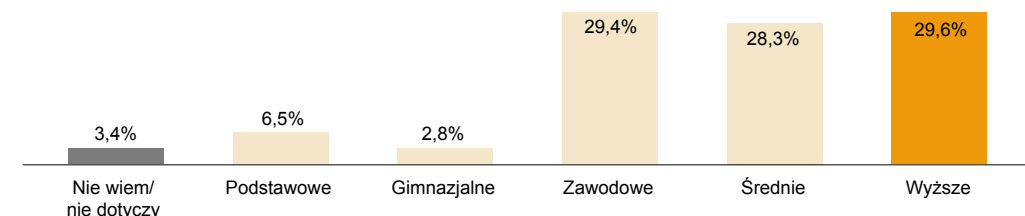
388 wskazań

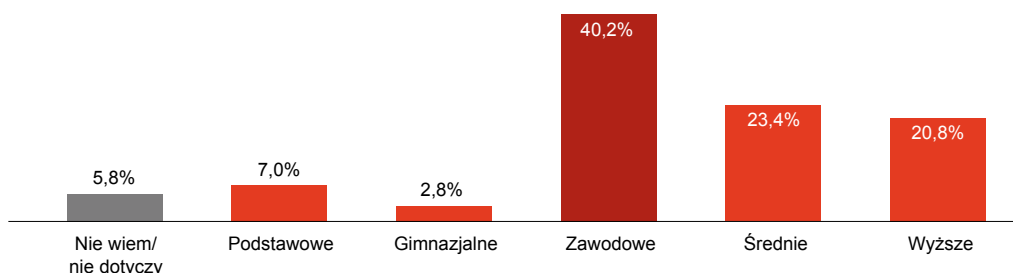
Struktura próby – wykształcenie rodziców

(N 1060)

Matka

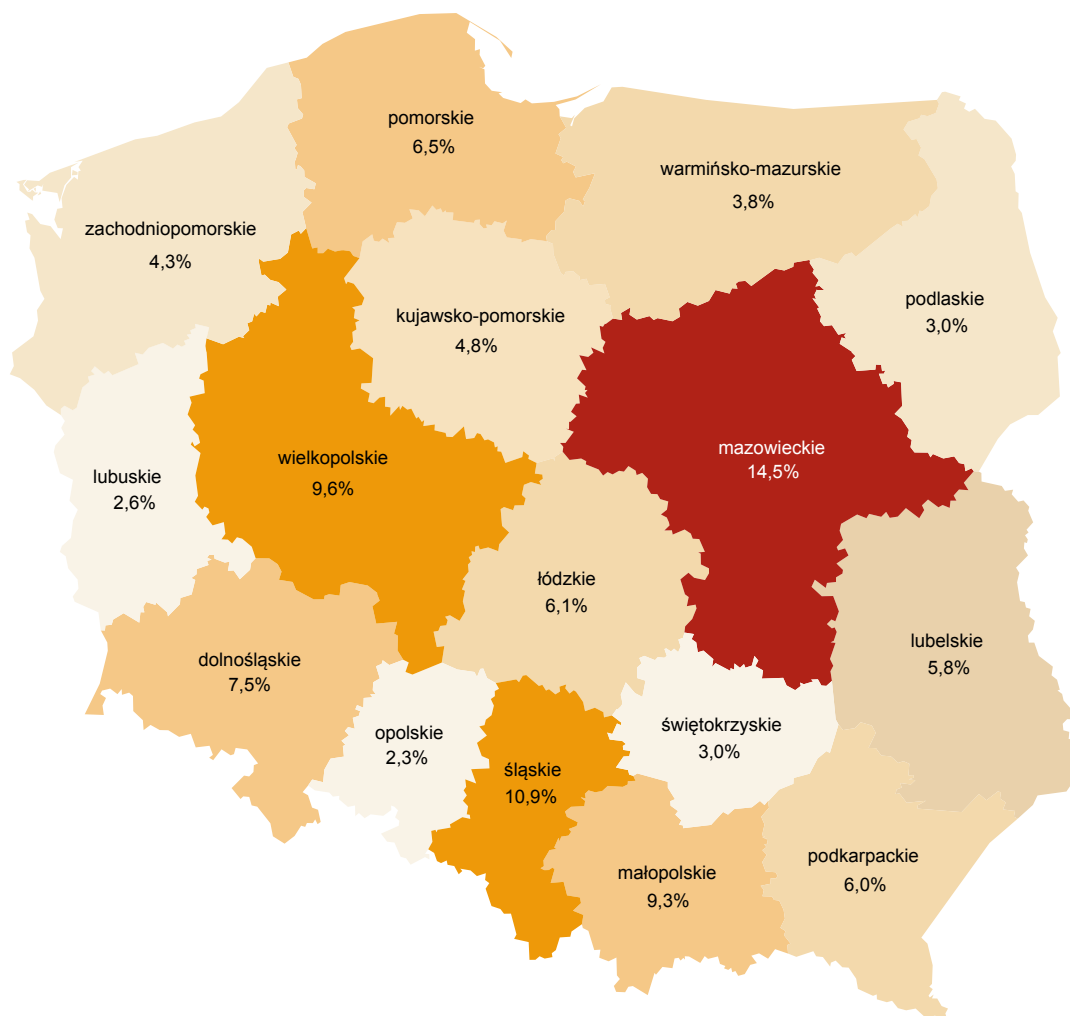

Ojciec

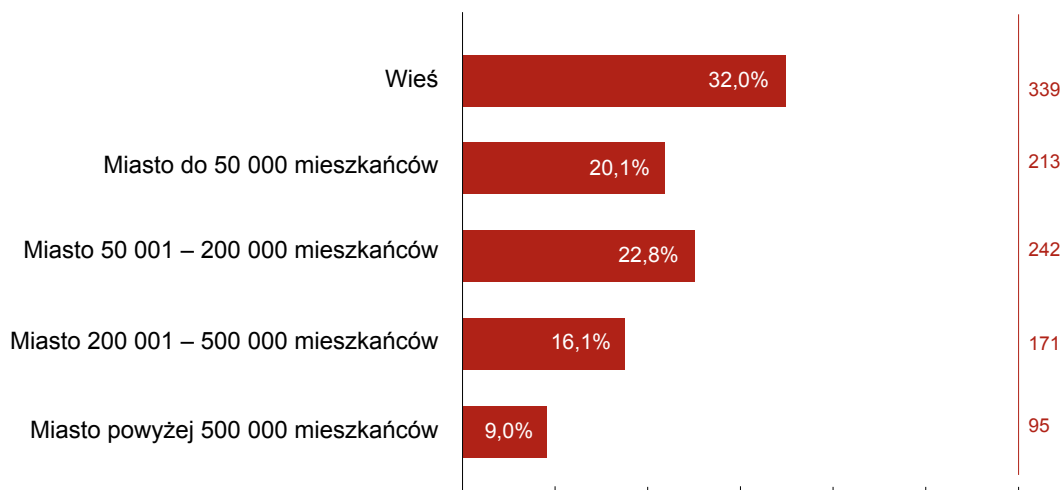
Struktura próby – województwo

(N 1060)

Struktura miejsca zamieszkania

(N 1060)

WNIOSKI

1. Rodzina i przyjaciele jako największa wartość oraz źródło wsparcia

77,8%

Ponad ¾ ankietowanych (77,8%) potwierdza, że wsparcie otrzymywane na co dzień od innych osób jest dla nich ważne.

80,4%

W kontekście systemu wartości najważniejszym obszarem życia dla uczniów i uczennic okazała się rodzina. W pytaniu „Co jest dla Ciebie ważne w życiu?” taką odpowiedź wskazało 80,4% respondentów. Dla ponad połowy badanych (54,2%) istotni są także przyjaciele. To właśnie na spotkania z nimi młodzież przeznaczą większość swojego wolnego czasu (50,5%).

62,4%

Istotne znaczenie osób z najbliższego otoczenia potwierdzają także odpowiedzi respondentów na pytanie, kto jest dla nich głównym źródłem wsparcia. Najczęściej badani widzą w tej roli rodziców (62,4%), na drugim miejscu – przyjaciół i znajomych (54,1%), a na kolejnych – partnera/partnerkę (51,5%) i rodzeństwo lub inne osoby z rodziny (38,3%).

<10%

Zdecydowanie rzadziej młodzież szuka pomocy u osób spoza najbliższego kręgu, takich jak psycholodzy/psychoterapeuci, nauczyciele/mentorzy czy przedstawiciele duchowieństwa. Każda z tych grup jest źródłem wsparcia dla mniej niż 10% respondentów.

47,7%

Dla respondentów duże znaczenie mają również stosunki społeczne. Wysokie pozycje w systemie wartości młodzieży zajmują dobre relacje z innymi (47,7%) oraz życzliwość (46,4%).

2. Gotowość do pracy i chęć zdobywania doświadczenia

56,4%

Dla młodych ludzi praca jest ważna już w tym momencie życia. Ponad połowa badanych (56,4%) podejmuje aktywności zarobkowe. Częściej jest to praca dorywcza (38,7%), np. podczas wakacji czy szkolnych praktyk, a rzadziej – praca stała (17,7%).

Ponadto co czwarty ankietowany (26,2%) deklaruje, że choć jeszcze nie ma zajęcia, to poszukuje możliwości zarobkowych. Jedynie 17,4% respondentów nie pracuje i nie szuka obecnie pracy.

W badaniach jakościowych uczniowie podkreślali, że praca zarobkowa jest dla nich ważnym elementem dorastania i zdobywania niezależności. Stanowi więc nie tylko źródło dochodu, ale też ważny element edukacji życiowej. Równocześnie dla pewnej grupy młodych ludzi praca jest koniecznością, ze względu na złą sytuację finansową rodziny.

W pytaniu o dominujące obszary życia odpowiedź „pieniądze i rzeczy materialne” wskazało 23,3% respondentów.

dr Anna Borkowska

Psycholożka, wicedyrektorka Centrum Doskonałości Dydaktycznej PWr, adiunktka na Wydziale Zarządzania PWr

Praca zarobkowa, choć najczęściej dorywcza, wydaje się być jedną z niewielu aktywności, które budują osobiste zasoby młodych ludzi poza ich najwęższym otoczeniem (rodziną, przyjaciółmi oraz Internetem). Jest to niewątpliwie pozytywny wynik. W swojej pierwszej pracy młodzież może skonfrontować się z bardziej namacalną, a nie wirtualną rzeczywistością, z całkiem obcymi ludźmi (np. klientami), a także z zadaniami różnymi od tych wykonywanych na co dzień w szkole lub w domu. To zetknięcie z nową rzeczywistością jest swoistą „szkołą życia”. Oznacza bowiem trening nowych umiejętności, sposobów pracy oraz budowanie własnej niezależności – finansowej, ale także opartej o poczucie sprawczości i kontroli. Jednak duży odsetek badanych podejmujących

aktywność zarobkową można także zinterpretować jako nieco niepokojący, i niosący ze sobą potencjalne ryzyka.

Po pierwsze wskazuje na frustrację finansową (brak wystarczającej ilości pieniędzy), która skłania młodych ludzi do podjęcia pracy zarobkowej. Prawdopodobnie często nie jest to aktywność w ich docelowym zawodzie lub w takim, do wykonywania którego przygotowują się w szkole. Zazwyczaj to dość prosta praca dorywcza, konieczna do realizacji potrzeb osobistych młodych osób, a być może także ich podstawowych potrzeb (przy bardzo niskich dochodach w rodzinie).

Po drugie – ogólna kultura pracy w Polsce może nieść za sobą ryzyko nadużyć wobec najbardziej wrażliwych i nieuprzywilejowanych pracowników. Takimi są młodzi ludzie – stażyści, praktykanci i po prostu debiutanci na rynku pracy. Obszar ten powinien więc być sferą szczególnej troski ze strony państwa. Warto, by był poddany wzmożonej kontroli, co pozwoli zapewnić bezpieczeństwo (w tym emocjonalne) młodych ludzi.

3. Duży wpływ na własne życie, ograniczony wpływ na świat

84,4%

Przeważająca większość uczniów i uczennic (84,4%) dostrzega własną sprawczość i wpływ podejmowanych działań na swoje życie (w dużym stopniu – 51,7%, w ograniczonym stopniu – 32,7%).

55,7%

Zdecydowanie mniej liczna grupa (55,7%) czuje, że może oddziaływać na środowisko społeczne i naturalne w rozumieniu bardziej globalnym (w dużym stopniu – 17,2%, w ograniczonym zakresie – 38,5%).

Sporo uczniów ma przekonanie, że głównych zmian na świecie dokonują znacznie większe podmioty, takie jak rządy, międzynarodowe koncerny czy globalne organizacje. Inni uczniowie wierzą natomiast, że ich działania mają wpływ na świat, choć głównie w ograniczonym, miejscowym zakresie.

Dla młodych ludzi podstawowym źródłem czerpania informacji o świecie jest sfera wirtualna. 68,4% respondentów wskazało odpowiedź „Internet (portale informacyjne, blogi, fora)”, a 43% – „Media społecznościowe (TikTok, Facebook, Instagram, YouTube, inne)”.

**Prof. dr hab. n. med.
Joanna Rymaszevska**

Specjalistka psychiatra,
kierowniczka Katedry Neuronauki Klinicznej
na Wydziale Medycznym PW

Internet jest powszechnym źródłem wiedzy.

To zmiana, która już się dokonała. Prawie nikt nie zagląda do encyklopedii, nawet jeśli kurzą się na półkach domowych biblioteczek. Nieograniczone możliwości Internetu jako źródła wiedzy mogą nieco przytłaczać, dawać poczucie braku znaczenia i możliwości „mojego” wpływu, jako pojedynczej osoby, na otaczający świat.

Cała sztuka teraz w rękach światłych dydaktyków – by zamieszczać w internecie jak najwięcej sprawdzonych informacji. To nauczyciele i wykładowcy powinni też wskazywać najrzetelnniejsze źródła, uczyć świadomego korzystania z dostępnej wiedzy, weryfikowania informacji i nabywania refleksji przy ich odbiorze. To wyjątkowe wyzwanie,

zważywszy na to, jak duży wpływ na sposób postrzegania świata przez młodych ludzi mają media społecznościowe i reklamy. Są bowiem zasilane przez algorytmy idealnie dopasowujące treści pod konkretnego użytkownika. Oznacza to, że często obracamy się w „bańce” informacyjnej. Trzeba pewnego trudu i umiejętności, aby z niej wyjść i postrzegać świat, który jest znacznie bardziej złożony niż propozycje AI, w bardziej obiektywny, realny sposób.

Oczywiście dla pewnej grupy osób owo idealne dopasowanie algorytmów jest kuszące i wygodne, daje potężny zastrzyk dopaminy naszym mózgom. Postrzegam to jako ryzyko uzależnienia się od takich narzędzi, ale nie jestem pesymistką. Zawsze w społeczeństwie jest grupa podatna na uzależnienia, niezależnie czy to jest hazard, czy palenie papierosów. Większość z nas wie, jak nie przekroczyć granicy. Wraz z rozwojem, dojrzewaniem, zaczynamy dostrzegać, że nasze funkcjonowanie nie polega jedynie na wegetacji od strzału do strzału dopaminy. Nasz mózg także dojrzewa.

4. Przemysłane i jasno określone plany na przyszłość

Zdecydowana większość ankietowanych (60,6%) zadeklarowała, że posiada plany na przyszłość. Co czwarta osoba (26,6%) opracowała już konkretny plan, co chce robić w życiu, a co trzecia (34%) ma pewne pomysły w tym zakresie.

Dojrzałe podejście badanych do swojej przyszłości znajduje też potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie „Co jest dla Ciebie ważne w życiu?”. Niemal połowa respondentów (49,1%) wskazała na rozwój osobisty (samorealizację), a 38% – na karierę (sukces zawodowy).

Tę tendencję widać również w procesie wybierania przez młodzież przedmiotów maturalnych. Jest to decyzja, która w głównej mierze zależy od indywidualnych zainteresowań i preferencji badanych (56,8%). Z kolei 39,8% ankietowanych kieruje się w tym zakresie wymaganiami uczelni/kierunków studiów.

5. Studia jako wsparcie w rozwoju osobistym i budowaniu kariery

30% respondentów uważa, że wyższe wykształcenie jest kluczowe dla osiągnięcia sukcesu zawodowego, a 28,4% – że studia to niezbędny krok do kariery zawodowej. Łącznie więc ponad połowa ankietowanych (58,4%) integruje naukę na uczelniach wyższych ze swoimi planami dotyczącymi późniejszej pracy.

Relatywnie duża część uczestników badania (40,9%) traktuje z kolei studia jako okazję do samorealizacji i poszerzenia swoich horyzontów. Rozwój osobisty znalazł się przy tym dość wysoko w hierarchii najważniejszych obszarów w życiu – wskazała na niego niemal połowa badanych (49,1%).

Studia wyższe planuje rozpocząć nieco ponad połowa ankietowanych (53,3%). Głównym czynnikiem motywującym ich do podjęcia tej decyzji jest lepsza perspektywa zawodowa (61,4%). Młodzi ludzie idą więc na studia przede wszystkim z oczekiwaniem, że uzyskają tam specjalistyczną wiedzę i umiejętności niezbędne w wybranej dziedzinie zawodowej (52,4%).

Osoby planujące naukę na studiach preferują głównie kierunki ekonomiczne (22,6%), administracyjne (19,6%) i psychologiczne (18,5%).

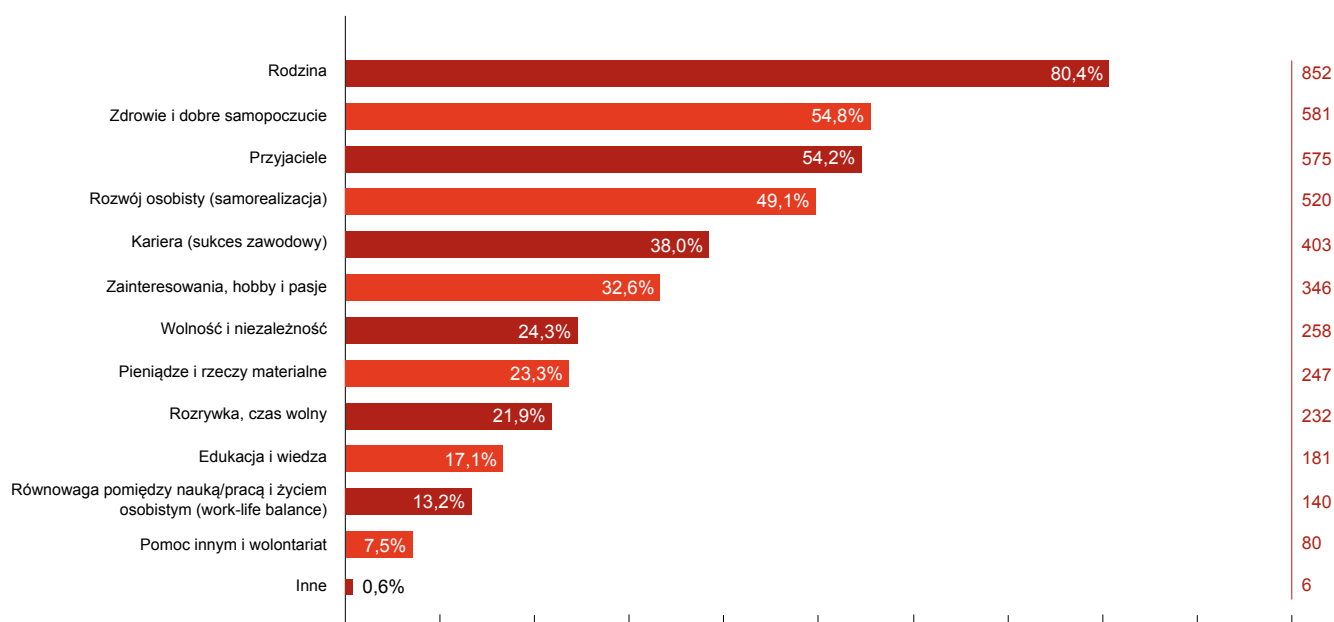
W procesie wyboru uczelni największe znaczenie ma jej lokalizacja (58,2%). Na drugim miejscu znalazł się program studiów zbieżny z preferencjami i zainteresowaniami uczniów (46,6%), a na trzecim – wykwalifikowana kadra (30%). 31,5% badanych jeszcze nie wie, czy pójdzie na studia, a 15% nie zamierza studiować. Osoby nie planujące studiów argumentują to głównie faktem, że nie czują, by były one niezbędne do rozwoju kariery zawodowej (37,1%). Co czwarty przedstawiciel tego grona (25,8%) woli natomiast zdobyć praktyczne doświadczenie zawodowe.

DOMINUJĄCE OBSZARY ŻYCIA

Co jest dla Ciebie ważne w życiu?

Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi.

(N 1060)

Uczniom i uczennicom ostatnich klas liceum i technikum zadano pytanie dotyczące najistotniejszych kwestii w życiu. **Dla zdecydowanej większości badanych (80,4%) największe znaczenie ma rodzina.**

W badaniu przeprowadzonym na zlecenie Politechniki Wrocławskiej ponad połowa respondentów (54,8%) na drugim miejscu

wymieniła zdrowie fizyczne i psychiczne. Nieco mniej badanych (54,2%) wskazało z kolei na przyjaciół, zaś niemal połowa ankietowanych (49,1%) wyróżniła rozwój osobisty jako ważny element swojego życia.

W ramach odpowiedzi „inne” (0,6%) znalazły się między innymi takie wartości, jak: Bóg, troska o środowisko czy miłość.

W badaniu jakościowym dla wielu uczniów istotną okazała się **potrzeba postępu i poczucie, że nie stoi się w miejscu**, aby uniknąć życiowej stagnacji. Młodzież podkreślała zatem potrzebę ciągłego rozwoju, co wiąże się z dążeniem do osiągnięcia osobistych celów oraz utrzymania balansu psychicznego i fizycznego.

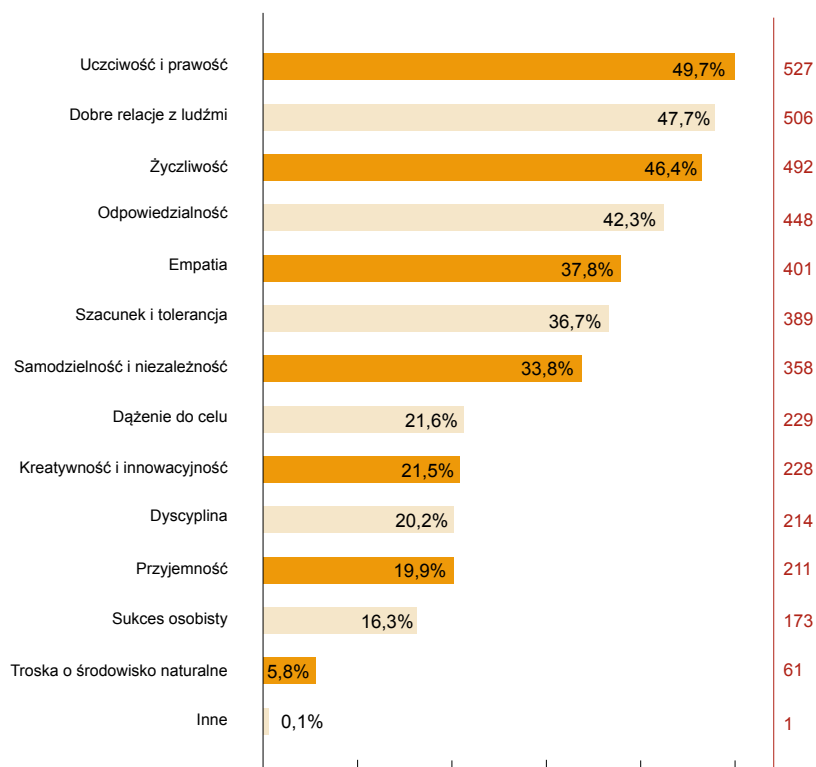
Zdaniem badanych, **fundamentem, który pozwala na realizację innych życiowych aspiracji, jest zdrowie.** Młodzi dostrzegają także istotne **znaczenie stabilności finansowej.** To dla nich znaczący środek do osiągnięcia większej niezależności, realizowania swoich pasji i planów. Pieniądze nie do końca postrzegane są jako cel sam w sobie, a raczej jako niezbędny element do funkcjonowania, który umożliwi osiągnięcie szczęścia i wewnętrznego komfortu.

DOMINUJĄCE WARTOŚCI I ŹRÓDŁA WIEDZY O ŚWIECIE

Jakimi wartościami kierujesz się na co dzień?

Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi.

(N 1060)

Podstawowe wartości w życiu uczniów i uczennic to uczciwość i prawość – tak wskazało 49,7% respondentów. Na kolejnych miejscach znalazły się dobre relacje z ludźmi (47,7%) oraz życzliwość (46,4%).

Natomiast najrzadziej młodzi ludzie wskazywali troskę o środowisko naturalne – tą wartością kieruje się w życiu jedynie 5,8% badanych.

Respondenci mogli też wpisać inne wartości, spoza puli sugerowanych odpowiedzi. Zdecydował się na to jeden badany, dla którego ważne jest „życie w zgodzie z samym sobą”.

Jakie źródła informacji o świecie są dla Ciebie najważniejsze?

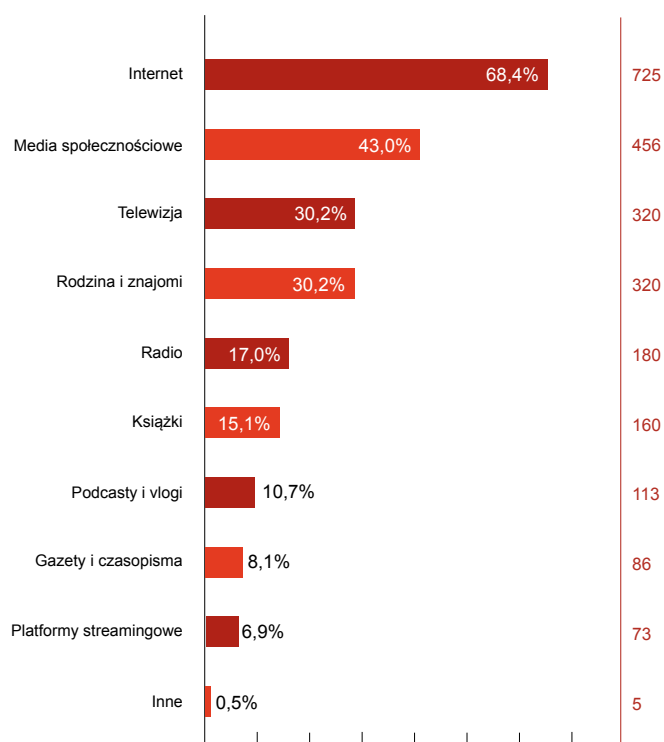
Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi.

(N 1060)

Informacje o świecie uczniowie i uczennice najczęściej pozyskują za pośrednictwem Internetu (portale informacyjne, blogi, fora) – 68,4% oraz mediów społecznościowych (Tik Tok, Facebook, Instagram, YouTube itp.) – 43%. Ważnym źródłem kształtowania wiedzy o świecie jest również telewizja (30,2%) oraz rodzina i znajomi (30,2%).

Najmniej istotnym źródłem informacji są platformy streamingowe (Netflix, HBO GO, Disney+ itp.) – wskazało je tylko 6,9% osób.

W grupie innych źródeł informacji, które wymieniło 0,5% respondentów, znalazły się: sąsiadka, chłopak, przyjaciel, komunikatory i telefon.

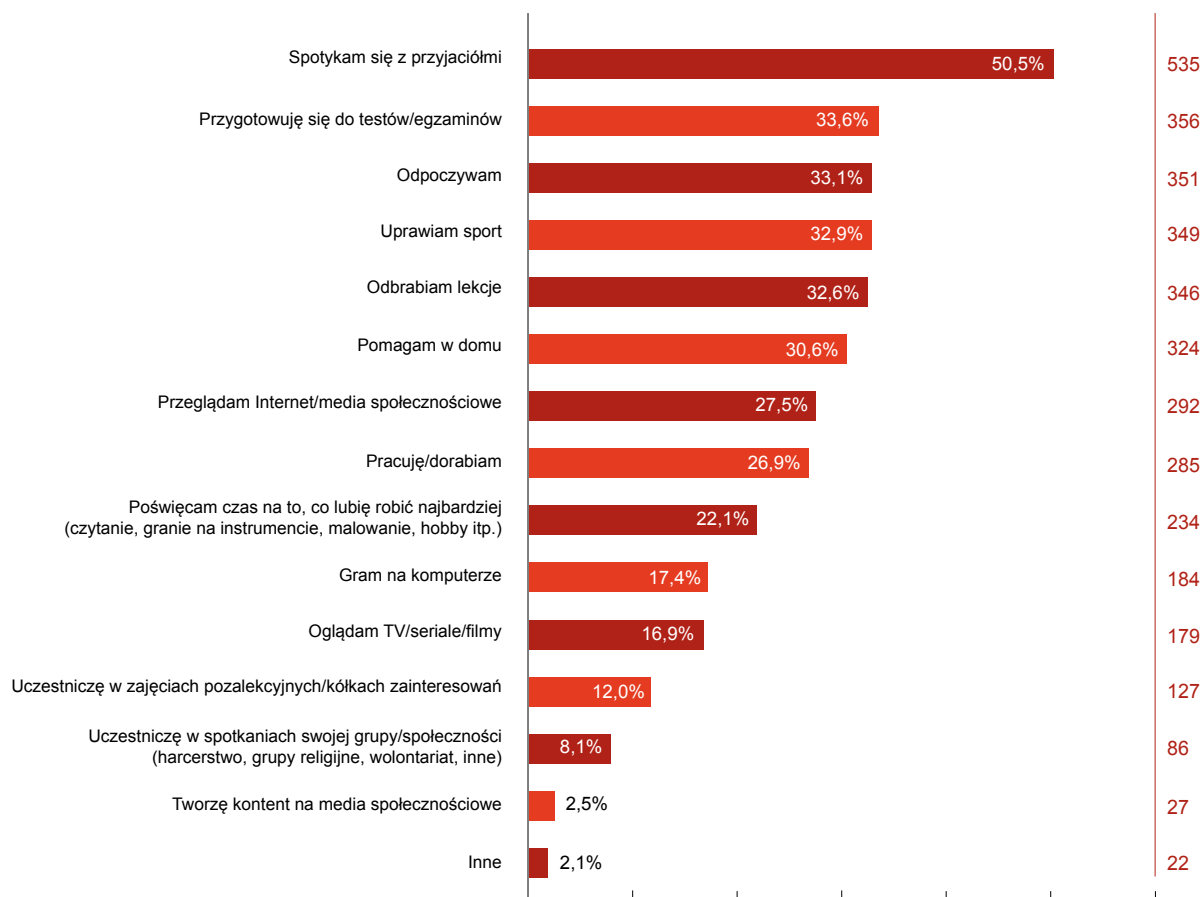

CZAS WOLNY – AKTYWNOŚCI WYBIERANE PRZEZ UCZNIÓW

Co robisz w czasie wolnym po lekcjach/po szkole?

Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi.

(N 1060)

Nieco ponad połowa ankieterowanych (50,5%) przeznaczą czas wolny na spotkania z przyjaciółmi. Interakcje z innymi ludźmi, w szczególności z rówieśnikami, stanowią bardzo istotny aspekt codzienności młodych ludzi.

Na kolejnych miejscach znalazły się: nauka (przygotowuję się do testów/egzaminów – 33,6%, odrabiam lekcje – 32,6%), odpoczynek (33,1%) oraz uprawianie sportu (32,9%).

Najniższy odsetek badanych (2,5%) zajmuje się w wolnym czasie tworzeniem kontentu na media społecznościowe.

Z możliwości wskazania innych odpowiedzi skorzystało 2,1% respondentów.

Osoby te wymieniały:

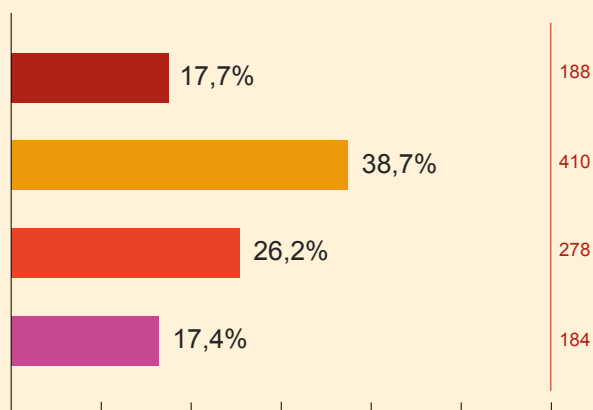
- **aktywności sportowe** (pływanie, ćwiczenie na siłowni, jazda na rowerze, jazda na łyżwach),
- **rekreację** (spacery, jazda na motocyklu, turystyka),
- **aktywność artystyczną i pisarską** (szydełkowanie, robienie makijażu, pisanie książek) czy rozrywkową (granie na telefonie),
- **interakcje z innymi osobami** (spotkania ze znajomymi, rozmawianie przez Skype, kontakt z daleką rodziną).

Część tych osób powstrzymała się od wskazania formy spędzania czasu wolnego.

CZAS WOLNY – PRACA ZAROBKOWA

Czy zarabiasz już pieniądze?

(N 1060)

- Tak, mam stałą pracę
- Tak, pracuję dorywczo
- Nie, ale szukam pracy
- Nie, nie pracuję i nie szukam pracy

56,4%

Ponad połowa badanych (56,4%) deklaruje aktywność zarobkową. Najczęściej jest to praca dorywcza – tę formę wskazało 38,7% respondentów. Ze względu na obowiązek szkolny badani rzadziej posiadają stałą pracę – 17,7%.

17,4%

Najmniejszą grupę (17,4%) stanowiły natomiast osoby, dla których praca nie stanowi obecnie priorytetu.

W badaniach jakościowych również większość respondentów przyznała, że mają doświadczenie z pracą zarobkową. Zazwyczaj chodziło o dorywcze aktywności zawodowe, realizowane w czasie wolnym, podczas wakacji lub w trakcie praktyk szkolnych.

Uczniowie przyznali, że praca zarobkowa jest dla nich ważnym elementem dorastania i zdobywania niezależności. Własne pieniądze umożliwiają im pokrycie dodatkowych wydatków. Dzięki temu nie muszą prosić rodziców o kieszonkowe czy tłumaczyć się z zakupu czegoś, co nie jest im niezbędne.

Choć w odczuciu ankietowanych praca bywa trudna i wymagająca, jest nie tylko źródłem dochodu. Stanowi też ważny element edukacji życiowej – młodzi ludzie uczą się zarządzania

czasem, pieniędzmi i nabywają inne umiejętności niezbędne w dorosłym życiu. Na przykład jeden z uczniów opisał swoje doświadczenie pracy w lokalnej restauracji, gdzie mógł nie tylko zarobić pieniądze, ale także rozwijać umiejętności interpersonalne.

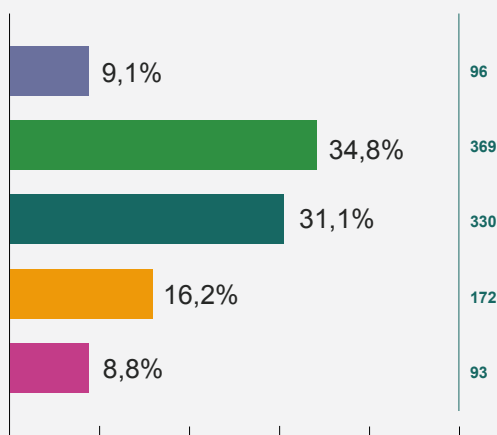
Niektórym badanym dopiero własna aktywność zawodowa pozwoliła **zrozumieć, że dzięki pracy można zadbać o swoją przyszłość i bezpieczeństwo finansowe.** Pozyskane doświadczenia pomogły też badanym określić, czym mogliby, a czym nie chcą zajmować się w przyszłości.

- Praca w rodzinnej restauracji nauczyła mnie wartości pieniądza i tego, jak ciężko na niego pracować.**
- Praca w wakacje pozwoliła mi zrozumieć, jak ważna jest samodyscyplina.**

STAN EMOCJONALNY

Biorąc pod uwagę Twoje doświadczenia/uczucia z ostatnich kilku miesięcy/tygodni, jak oceniasz swój stan emocjonalny?

(N 1060)

- Zdecydowanie dobrze
- Raczej dobrze
- Ani źle, ani dobrze/trudno powiedzieć
- Raczej źle
- Zdecydowanie źle

Wśród opinii badanych na temat ich kondycji psychicznej dominowały oceny pozytywne – łącznie stanowiły one 43,9% (suma % wskazań dla odpowiedzi „Zdecydowanie dobrze” – 9,1% oraz „Raczej dobrze” – 34,8%).

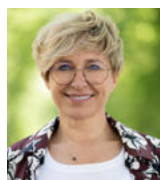
Mniej niż 1/3 uczestników badania (31,1%) nie wskazała precyzyjnej odpowiedzi.

Najrzadziej odnotowano negatywne oceny samopoczucia – 25% (suma % wskazań dla odpowiedzi „Raczej źle” – 16,2% oraz „Zdecydowanie źle” – 8,8%).

Uczestnicy badań jakościowych podkreślali, że cenią sobie stabilność i bezpieczeństwo emocjonalne, które oferują zarówno przyjaciele, jak i rodzina. Uczniowie często również łączą stabilność emocjonalną z bezpieczeństwem finansowym.

Dyskusje z młodzieżą pokazały obraz pokolenia, które, mimo świadomości przeszkód, konsekwentnie szuka swojej ścieżki, szczęścia oraz wewnętrznej i emocjonalnej stabilizacji.

**Prof. dr hab. n. med.
Joanna Rymaszewska**

Specjalistka psychiatra,
kierowniczka Katedry Neuronauki Klinicznej
na Wydziale Medycznym PWr

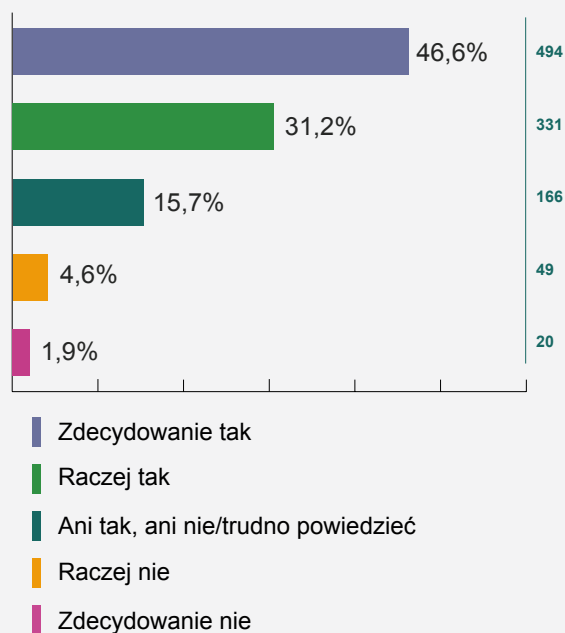
Zdrowie psychiczne w okresie dojrzewania to niezwykle dynamiczna materia, zmienna w nasileniu i rodzaju emocji, myśli i zachowań. W tym okresie kształtuje się młody dorosły. Dorastająca osoba poddawana jest znaczącym zmianom – zarówno wewnętrznym (neurohormonalne, dotyczące wyglądu i funkcjonowania ciała), jak i zewnętrznym

(społeczne, życiowe). Ankietowani to specyficzna grupa młodych osób, które zgodziły się wypełnić ankietę zajmującą czas i wymagającą skupienia uwagi. Nie dziwię się, że 1/3 z nich ma trudności z jednoznacznym określeniem swojego samopoczucia i rozumiem ich odpowiedzi, które świadczą o rzetelności i refleksyjności w myśleniu. Badania brytyjskie (UK Household Longitudinal Study) realizowane na przestrzeni lat w różnych grupach wiekowych pokazały, że okres dojrzewania i wczesnej dorosłości (16-24 lata) jest obarczony najwyższym ryzykiem złego samopoczucia i cierpienia psychicznego.

WSPARCIE UZYSKIWANE OD INNYCH OSÓB

Czy wsparcie innych osób jest dla Ciebie ważne?

(N 1060)

77,8%

Młodzi ludzie cenią sobie pomoc i wsparcie uzyskiwane od innych osób. Dla większości badanych jest to bardzo istotne – tak odpowiedziało 77,8% uczniów (suma % wskazań dla odpowiedzi „Zdecydowanie tak” – 46,6% oraz „Raczej tak” – 31,2%).

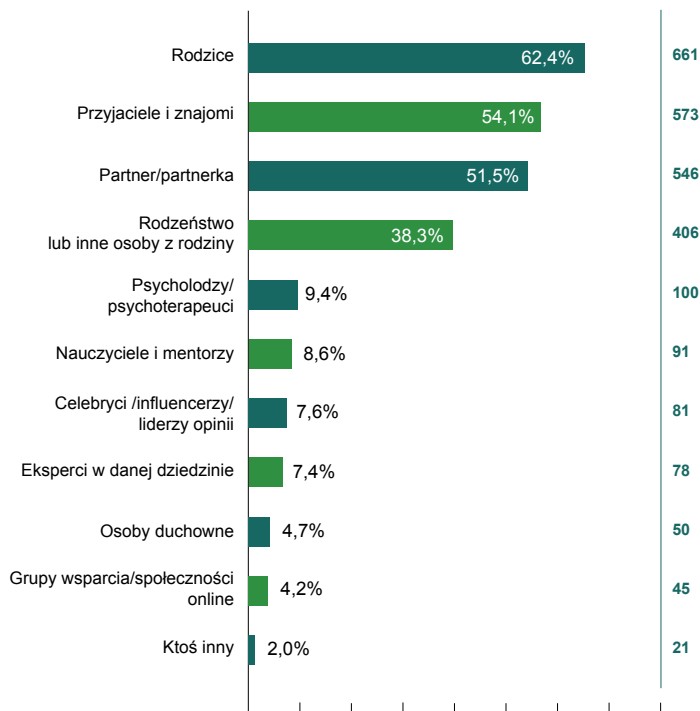
6,5%

Zdecydowanie rzadziej badani deklaruwali, że otrzymywanie wsparcia nie ma dla nich znaczenia. Tak uważa 6,5% respondentów (suma % wskazań dla odpowiedzi „Zdecydowanie nie” – 1,9% oraz „Raczej nie” – 4,6%).

Kto jest dla Ciebie głównym źródłem wsparcia?

Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi.

(N 1060)

Dla 62,4% respondentów głównym źródłem wsparcia są rodzice.

Na drugim miejscu uplasowali się przyjaciele i znajomi (54,1%), a na trzecim – partnerzy/partnerki życiowe (51,5%). Nieco ponad 1/3 młodzieży (38,3%) wyróżniła tu także rodzeństwo lub pozostałych członków rodziny. Wyniki te pokazują, że największym źródłem wsparcia dla młodych ludzi są osoby z ich najbliższego otoczenia.

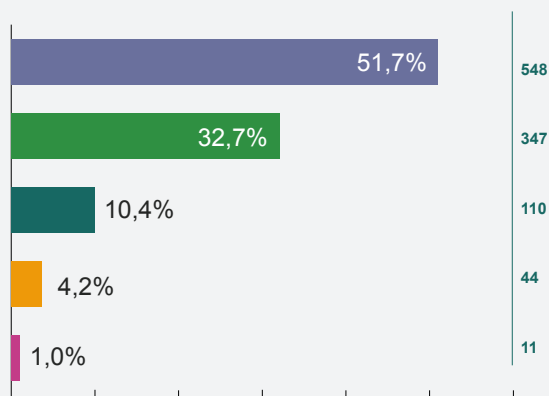
Respondenci najrzadziej poszukują wsparcia wśród grup wsparcia/społeczności online (4,2%).

Ankietowani, którzy zaznaczyli odpowiedź „Ktoś inny” (2%), wymieniali: dalszą rodzinę, sąsiadów, trenera personalnego, Internet (np. podcasty), kolegów/koleżanki z klasy czy nawet swojego psa. Pojawiła się też odpowiedź „polegam wyłącznie na sobie”.

OCENA POCZUCIA SPRAWCZOŚCI – JA

Czy sądzisz, że masz wpływ na swoje życie i swoją przyszłość?

(N 1060)

- Tak, w dużym stopniu
- Tak, ale w ograniczonym stopniu
- Nie jestem pewny/a, trudno mi ocenić
- Nie, mam na to stosunkowo niewielki wpływ
- Nie, zupełnie nie mam na to wpływu

51,7%

Ponad połowa respondentów (51,7%) deklaruje, że ma znaczny wpływ na swoje życie i swoją przyszłość. Niemal 1/3 badanych (32,7%) ocenia natomiast własną sprawczość jako ograniczoną.

1 na 10 uczestników badania (10,4%) nie potrafi precyzyjnie określić, czy ma wpływ na swoje życie i przyszłość.

5,2%

Na niewielki lub całkowity brak sprawczości w tych obszarach wskazuje 5,2% badanych (suma % odpowiedzi „Nie, mam na to stosunkowo niewielki wpływ” – 4,2% i „Nie, zupełnie nie mam na to wpływu” – 1%).

Badanie jakościowe dowiodło, że **młodzi ludzie to nie pasywni obserwatorzy, tylko architekci własnych życiowych ścieżek**. Niekiedy nie są pewni swoich planów czy decyzji, ale podejmują próby działań. Biorą odpowiedzialność za swoje postępowanie, licząc się z ryzykiem popełnienia błędu.

Uczniowie nie chcą poddawać się losowi lub oddawać swojego życia w ręce innych. Choć czasem potrzebują porady innych i liczą się z ich zdaniem, to potem najczęściej samodzielnie

decydują o swoim życiu. Dostrzegają przy tym pewne ograniczenia – podkreślają, że są jeszcze mocno uzależnieni od rodziców (choćby pod względem finansowym).

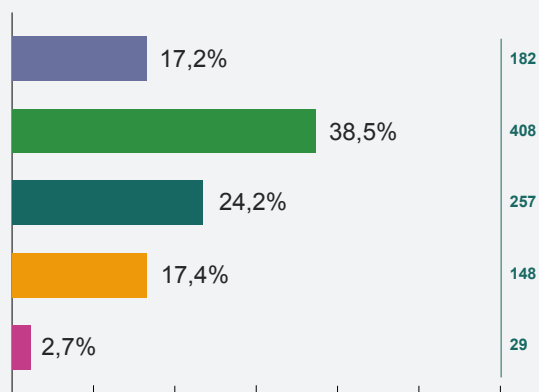
Badani są świadomi, że **aktualnie stoją na progu dorosłości** i niebawem zaczną samodzielnie stanowić o swoim życiu i swojej ścieżce.

- Codziennie dokonuję wyborów, które wpływają na moją przyszłość. Od tego, jakie przedmioty wybieram, po to, jak spędzam wolny czas – każda decyzja ma znaczenie.**

OCENA POCZUCIA SPRAWCZOŚCI – ŚWIAT

Czy czujesz, że masz wpływ na otaczający Cię świat?

(N 1060)

- Zdecydowanie tak, w dużym stopniu
- Raczej tak, ale w ograniczonym zakresie
- Nie jestem pewny/a, trudno mi ocenić
- Raczej nie, czuję, że inni lub inne czynniki mają większy wpływ na to, co dzieje się na świecie
- Zdecydowanie nie, czuję się zupełnie bezsilny/a

Respondenci zostali również poproszeni o informację, czy mają poczucie wpływu na świat, czyli szeroko pojęte otoczenie – zarówno środowisko społeczne, jak i naturalne.

55,7%

Wśród uczniów i uczennic przeważały oceny pozytywne – 55,7% (suma % wskazań dla odpowiedzi „Zdecydowanie tak, w dużym stopniu” – 17,2% oraz „Raczej tak, ale w ograniczonym zakresie” – 38,5%).

W porównaniu do pytania o poczucie wpływu na swoje życie i przyszłość, zdecydowanie zwiększyło się grono osób, które nie zajęły jednoznacznego stanowiska („Nie jestem pewny/a, trudno mi ocenić” – 24,2%).

Najmniej liczną grupę badanych stanowiły osoby, które nie czują swojego wpływu na otaczający świat – 21,1% (suma % wskazań dla odpowiedzi „Raczej nie, czuję, że inni lub inne czynniki mają większy wpływ na to, co dzieje się na świecie” – 17,4% oraz „Zdecydowanie nie, czuję się zupełnie bezsilny/a” – 2,7%).

Młodzi ludzie, uczestniczący w badaniu jakościowym, czują, że **ich możliwości wpływania na szersze konteksty społeczne i globalne są mocno ograniczone**. Zdaniem dużej części uczniów **głównych zmian na świecie dokonują znacznie większe podmioty, takie jak rządy, międzynarodowe koncerny czy globalne organizacje**. Te bariery zniechęcają niektórych badanych do podejmowania działań.

Inni uczniowie są natomiast przekonani, że ich działania mają wpływ na świat, choć głównie

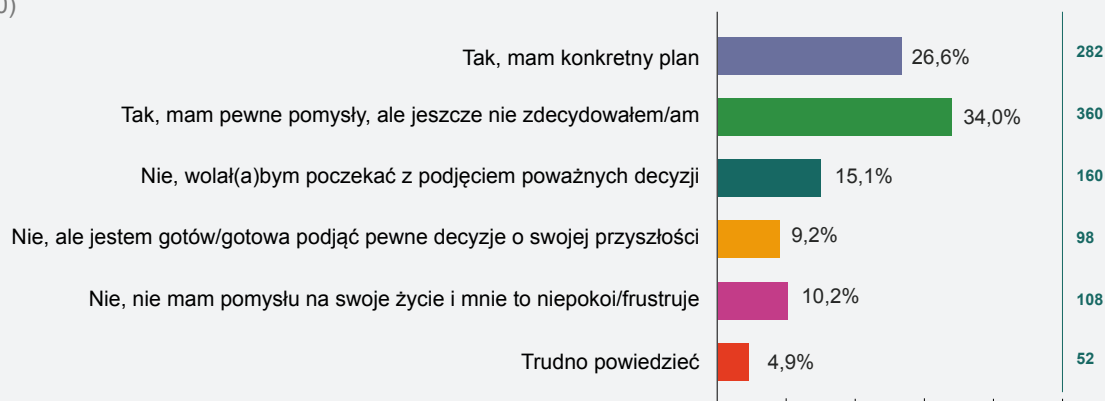
w ograniczonym, miejscowym zakresie. Przykładem jest uczestnictwo w lokalnych inicjatywach społecznych, ekologicznych czy charytatywnych. Uczniowie podkreślali, że choć ich indywidualna aktywność może wydawać się niewielka, to kumulacyjny efekt tych działań przynosi realne zmiany.

- Czuję, że mogę coś zmienić na lepsze w mojej szkole czy w mojej dzielnicy.**
- Organizujemy zbiórki żywności i ubrań dla potrzebujących w naszym mieście. To pokazuje, że nawet małe działania mogą dużo zmienić.**

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Czy wiesz już, co chcesz robić w życiu?

(N 1060)

Większość uczniów i uczennic (60,6%) zadeklarowała, że posiada pewne plany dotyczące swojej przyszłości (suma odpowiedzi „Tak, mam konkretny plan” – 26,6% oraz „Tak, mam pewne pomysły, ale jeszcze nie zdecydowałem/am” – 34%).

Druga grupa respondentów to osoby, które w chwili badania nie posiadały konkretnych planów (łącznie 34,5%). Część z nich potrzebuje

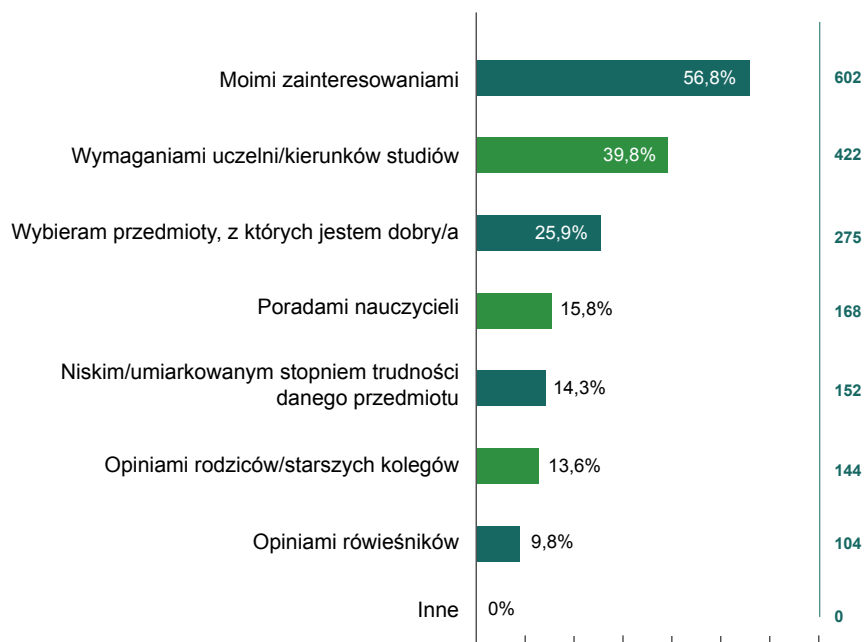
czasu na podjęcie poważnych decyzji (15,1%), a część odczuwa niepokój/frustrację w związku z brakiem pomysłu na swoje życie (10,2%). Inni nie mają wprawdzie pomysłów na przyszłe działania, ale deklarują pełną gotowość do podjęcia pewnych kroków (9,2%).

Najmniejszy odsetek (4,9%) stanowiły osoby, które nie zajęły konkretnego stanowiska.

Czym kierujesz się przy wyborze przedmiotów na maturę?

Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi.

(N 1060)

Podstawową kwestią, którą kierują się respondenci podczas wyboru przedmiotów maturalnych, są ich indywidualne zainteresowania (56,8%).

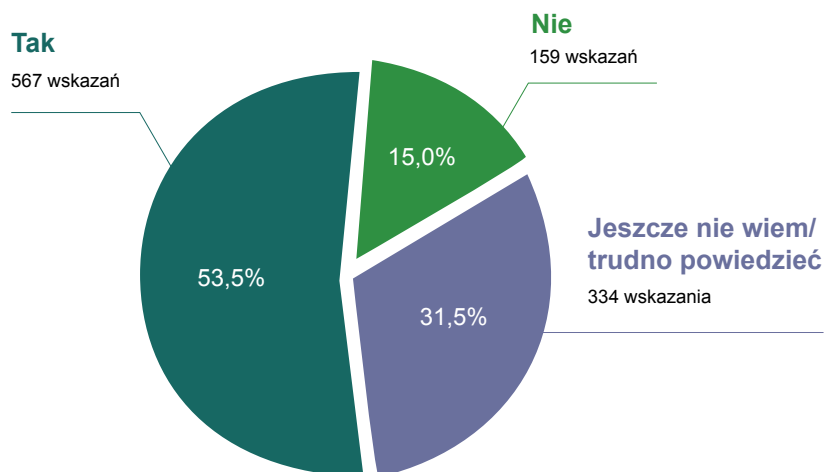
Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań (39,8%) znalazły się natomiast kwestie wymagań uczelni/kierunków studiów.

Najrzadziej badani sugerują się opiniami rówieśników – mniej niż 1 na 10 respondentów (9,8%) bierze ten czynnik pod uwagę.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ – OPINIE NA TEMAT STUDIÓW

Czy po ukończeniu liceum/technikum planujesz kontynuować naukę na studiach?

(N 1060)

Ponad połowa uczestników badania (53,5%) planuje się kształcić w ramach studiów.

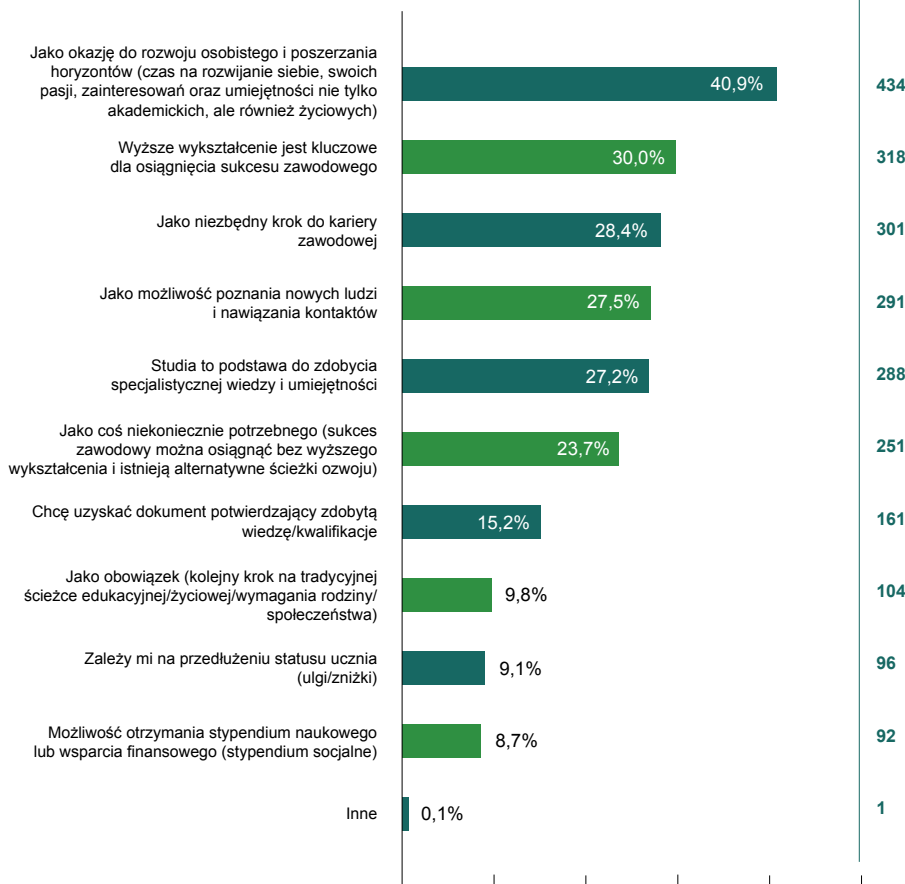
Blisko 1/3 ankietowanych (31,5%) nie wie natomiast, czy wybierze się na studia.

Najmniejszą część badanych (15%) stanowiły osoby, które nie planują nauki na studiach wyższych.

Jak postrzegasz studia?

Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi.

(N 1060)

40,9% ankietowanych uważa, że studia są okazją do rozwoju osobistego i poszerzenia intelektualnych horyzontów.

Niemal 1/3 badanych (30%) wskazuje, że wykształcenie wyższe to kluczowy fundament sukcesu zawodowego. Podobnie duża grupa (28,4%) uważa, że to niezbędny krok w karierze zawodowej.

Młodzi ludzie najrządziej postrzegają studia jako szansę na pozyskanie stypendium naukowego lub wsparcia finansowego (8,7%).

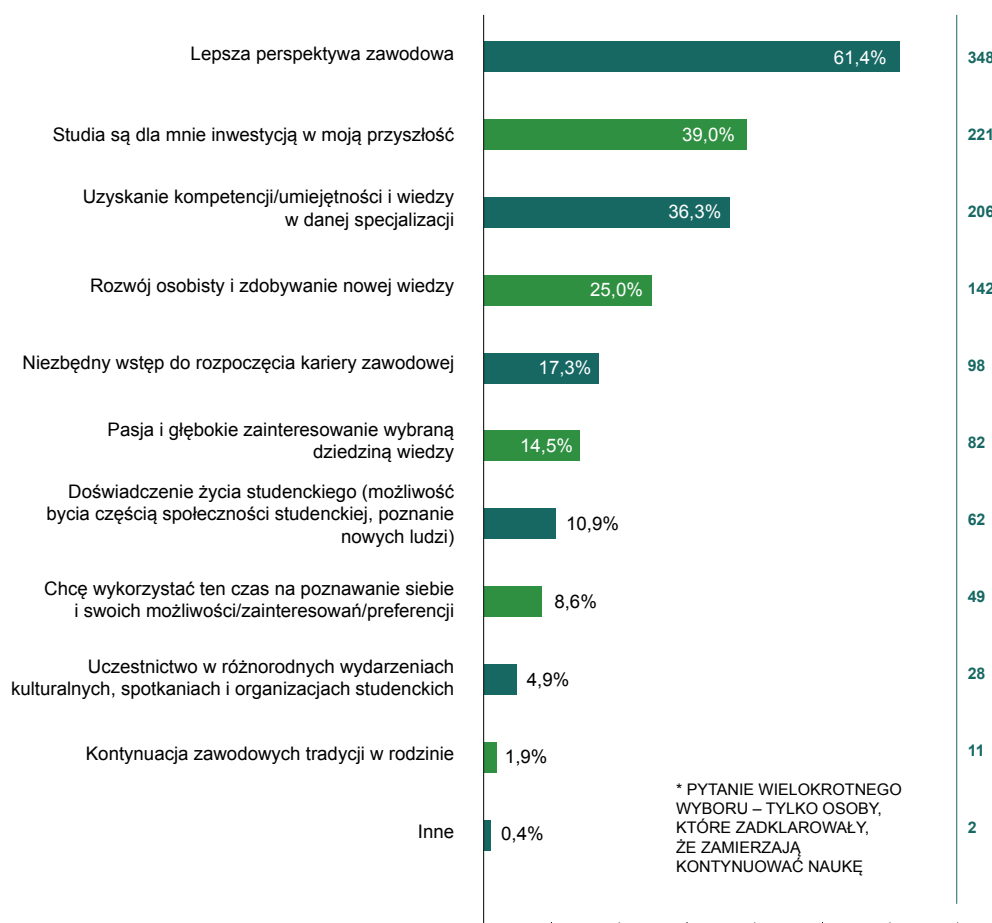
Wśród innych odpowiedzi znalazła się opinia jednego badanego, że dostrzega w studiach możliwość przedłużenia młodości.

CZYNNIKI MOTYWUJĄCE DO PODJĘCIA STUDIÓW

Jakie są Twoje główne motywacje związane z podjęciem studiów?

Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi.

(N 567)*

Badani, którzy planują studiować (567 osób), mogli określić, co ich najbardziej motywuje do podjęcia decyzji o kontynuacji nauki na uczelniach wyższych.

Dla większości ankietowanych (61,4%) najistotniejszą kwestią jest zwiększenie ich możliwości zawodowych. A zatem to lepsze perspektywy na rynku pracy najbardziej motywują młodych dorosłych do dalszego kształcenia.

Natomiast kwestia kontynuowania rodzinnych tradycji miała najmniejsze znaczenie wśród badanych – ten aspekt bierze pod uwagę jedynie 1,9% respondentów. Inne odpowiedzi młodych ludzi dotyczyły presji odczuwanej ze strony rodziny czy potrzeby zmiany miejsca zamieszkania.

dr Anna Borkowska

Psycholożka, wicedyrektorka Centrum Doskonałości Dydaktycznej PWR, adiunktka na Wydziale Zarządzania PWR

Motywacja młodych ludzi związana ze wzmocnieniem swoich perspektyw zawodowych i generalnie – rozwojem, wydaje się być raczej pozytywna i pragmatyczna. Jednak może nieść ze sobą pewne pułapki. Warto bowiem zwrócić uwagę na to, że opcja najczęściej wybierana przez respondentów (ponad 60% wskazań) jest dość ogólna. Kolejne są wskazywane dużo rzadziej (różnica ponad 20 p.p.). A wśród pozostałych kategorii znajdziemy te bardziej

precyzyjne, jak uzyskanie konkretnych kompetencji i wiedzy, pasja i głębokie zainteresowania czy tradycje rodzinne. Zatem rozkład odpowiedzi na to pytanie może wskazywać na bardzo ogólną wiedzę respondentów o edukacji wyższej oraz jej powiązaniu z rynkiem pracy i jego perspektywami. Prawdopodobnie wybór edukacji wyższej po zakończeniu nauki w szkołach średnich jest i będzie coraz mniej oczywisty. Ścieżki rozwoju zawodowego, osobistego, a nawet finansowego (w rolach młodych przedsiębiorców, influencerów, sukcesorów majątku rodzinnego i in.) będą coraz bardziej zróżnicowane, studia przestaną być naturalną konsekwencją edukacji po szkole średniej.

OCZEKIWANIA WZGLĘDEM STUDIÓW

Jakie są Twoje główne oczekiwania wobec studiów?

Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi.

(N 567)*

Uczniowie, którzy planują studiować (567 osób), zostali zapytani o główne oczekiwania wobec studiów. **Ponad połowa z nich (52,4%) chce przede wszystkim zdobyć specjalistyczną wiedzę i umiejętności w wybranej dziedzinie zawodowej.**

Najrzadziej wskazywanym oczekiwaniem (4,1%) jest z kolei chęć pozyskania międzynarodowych doświadczeń i możliwość studiowania za granicą.

Z badań jakościowych wynika, że **dla młodych ludzi istotne jest łączenie wszechstronnych doświadczeń:** teorii z praktyką czy życia akademickiego z rynkiem pracy.

Rozważania uczniów na temat przyszłych ścieżek edukacyjnych i zawodowych ukazują szerokie spektrum strategii, motywacji i oczekiwań. **Każda historia jest wyjątkowa, ale łączy je wspólny mianownik – poszukiwanie drogi, która najlepiej odpowiada ich potrzebom, zainteresowaniom**

i aspiracjom. Młodzi ludzie podchodzą do tych decyzji z dużą świadomością i odpowiedzialnością, podkreślając znaczenie edukacji w kontekście swojej przyszłości zawodowej i osobistej.

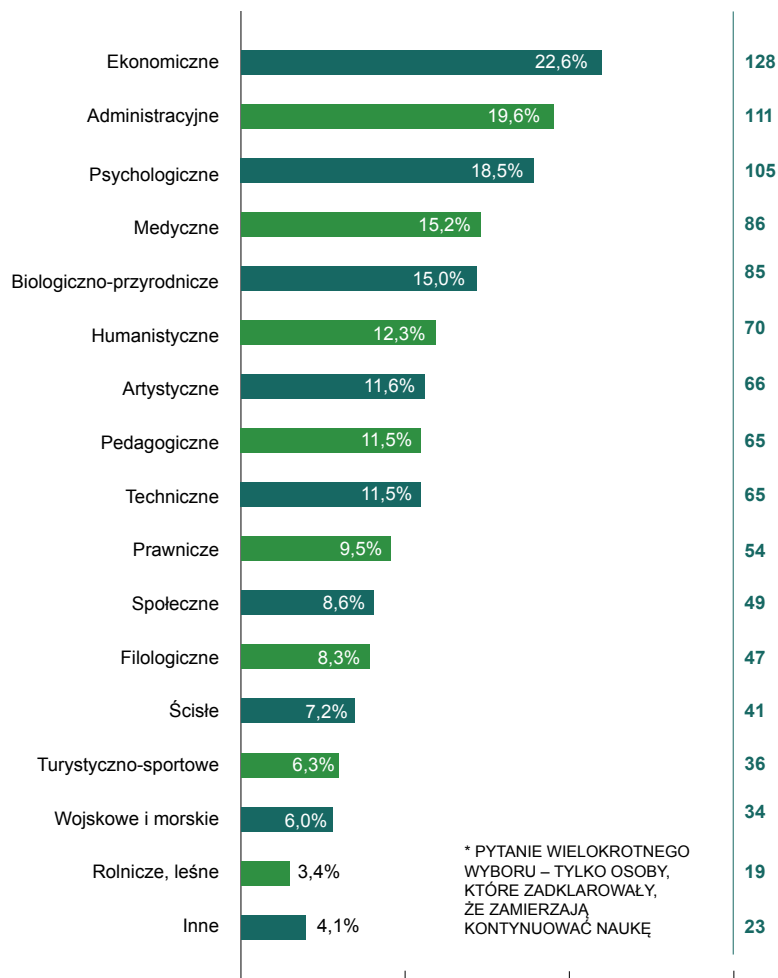
- **Chcę, aby moje studia były intensywne i praktyczne, z dużą ilością laboratoriów i projektów, które przygotowują mnie do pracy inżyniera.**
- **Oczekuję od studiów możliwości dyskusowania, poznawania różnych perspektyw, co pomoże mi rozwinąć własne myślenie krytyczne.**

OCZEKIWANIA WZGLĘDEM STUDIÓW – NAJBARDZIEJ INTERESUJĄCE KIERUNKI

Jakie kierunki studiów Cię interesują?

Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi.

(N 567)*

W grupie osób, które deklarują chęć kontynuacji nauki na studiach, preferencje co do wyboru kierunków są bardzo zróżnicowane.

Wśród trzech najczęściej wskazywanych grup kierunków studiów znalazły się te z obszaru ekonomii (22,6%), administracji (19,6%) oraz psychologii (18,5%).

Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się natomiast kierunki turystyczno-sportowe (6,3%), wojskowe i morskie (6%) oraz rolnicze, leśne (3,4%).

Wśród odpowiedzi „inne” znalazły się kierunki powiązane z prezentowanymi w kafeterii odpowiedziami, m.in. chemia, informatyka, gastronomia, geologia, geoturystyka, kosmetologia, kryminologia, teologia, logistyka, politologia, ochrona środowiska, cyberbezpieczeństwo, pedagogika, rachunkowość czy politologia. Jedynie dwóch badanych napisało, iż nie podjęli jeszcze ostatecznej decyzji co do wyboru kierunku.

Badania jakościowe wykazały, że jednym z najważniejszych kryteriów, które biorą pod uwagę potencjalni kandydaci, jest praktyczne zastosowanie zdobywanej na studiach wiedzy. **Uczniowie poszukują kierunków, które oferują konkretne umiejętności przydatne na rynku pracy.** Chcą mieć pewność, że inwestycja

w edukację przyniesie im realne korzyści w postaci dobrze płatnej pracy i stabilności zawodowej. Młodzież akcentuje również znaczenie rozwoju osobistego i możliwości realizacji własnych pasji. Wielu uczniów wybiera kierunki związane z ich zainteresowaniami, takie jak architektura, sztuka, psychologia czy socjologia. Osobom tym zależy, by studia były nie tylko przygotowaniem do zawodu, ale także okazją do pogłębiania wiedzy w obszarach, które są dla nich ważne i inspirujące.

OCZEKIWANIA WOBEC UCZELNI

Co ma dla Ciebie istotne znaczenie przy wyborze uczelni?

(N 567)*

* PYTANIE WIELOKROTNEGO WYBORU – TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADKLAROWAŁY, ŻE ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ NAUKĘ

Dla badanych, którzy planują iść na studia, największe znaczenie ma lokalizacja uczelni (58,2%).

Na kolejnych miejscach ankietowani wskazali dostępność interesującego ich kierunku i programu studiów (46,6%) oraz wysokie kwalifikacje kadr uczelni (30%). Następnymi w kolejności istotnymi aspektami były infrastruktura kampusu, reputacja uczelni czy jej oferta sportowa.

W najmniejszym stopniu badani kierują się opiniami kolegów/koleżanek (3,4%) czy rodziców (3,2%) i oferowanym wsparciem dla osób z niepełnosprawnościami (2,3%). Ten wynik może być zależny od liczby osób ze szczególnymi potrzebami w całej grupie ankietowanych.

Uczestnicy badań jakościowych zwracają uwagę na takie **szkoły wyższe, które oferują programy edukacyjne odpowiadające ich zainteresowaniom i planom zawodowym, a także dają szansę na rozwój osobisty i zawodowy.**

Młodzi ludzie cenią uczelnie, które oferują programy wymiany międzynarodowej lub współpracują z uniwersytetami i firmami z innych krajów. Daje

to studentom szansę na zdobycie cennego doświadczenia międzynarodowego, które jest wysoko cenione na globalnym rynku pracy.

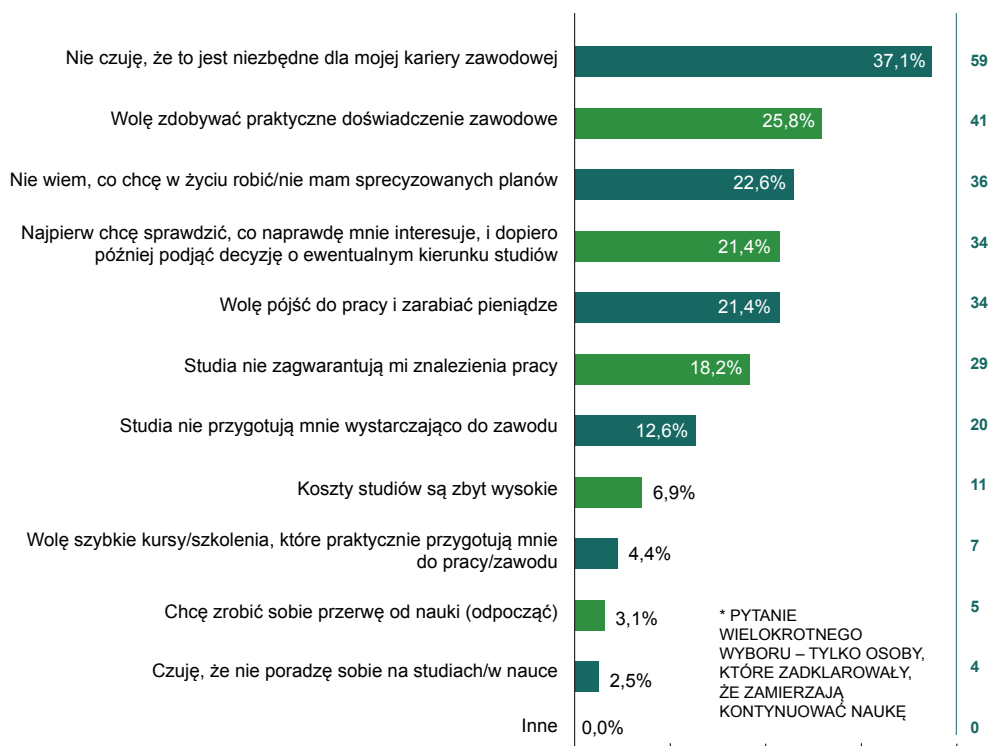
Dla uczniów liczy się również doradztwo w zakresie rozwoju kariery. Oczekują, że uczelnia będzie wspierać ich zarówno w trakcie studiów, jak i po ich ukończeniu, pomagając w znalezieniu pracy. Z kolei możliwość dostosowania trybu studiów do indywidualnych potrzeb i życiowych okoliczności jest ważna dla tych, którzy planują jednocześnie pracować.

POWODY REZYGNACJI Z KONTYNUACJI NAUKI NA STUDIACH

Dlaczego nie planujesz iść na studia?

Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi.

(N 159)*

Podstawową przyczyną, dla której część uczniów i uczennic (159 osób) nie zmierza po szkole kontynuować nauki na studiach, jest wewnętrzne przekonanie, że studia nie są niezbędnym czynnikiem rozwoju kariery zawodowej (37,1%). Co czwarty badany (25,8%) zaznaczył, że woli zdobyć praktyczne doświadczenie zawodowe, a 22,6% respondentów jeszcze nie ma sprecyzowanych planów na przyszłość. Najrzadziej odnotowywanym powodem (2,5%) było poczucie ankietowanych, że nie poradzą sobie na studiach/w nauce.

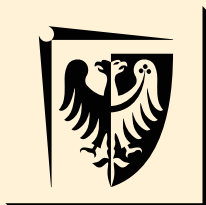

Badanie jakościowe wyłoniło z kolei inne powody rezygnacji ze studiów. Okazało się, że to **życie osobiste uczniów często rzutuje na ich edukacyjne ścieżki**. Problemy rodzinne, trudności finansowe czy kwestie zdrowotne mogą znacząco wpłynąć na wybory edukacyjne młodzieży. W kilku przypadkach trudności, na które napotkali badani, wymagały od nich znalezienia dodatkowych źródeł wsparcia lub zmiany planów edukacyjnych. Dla uczniów największą przeszkodą w realizacji planów zdobycia preferowanego wykształcenia

są aspekty finansowe. Potrzeba zarabiania na własne utrzymanie nie pozwala w pełni skupić się na studiach lub oznacza konieczność nauki w trybie niestacjonarnym.

- **Gdy moja rodzina przeżywała trudności finansowe, musiałem zrezygnować z planów studiowania za granicą i zamiast tego wybrać uczelnię bliżej domu.**
- **Duże czynsze i inne koszty związane z życiem w większym mieście mogą ograniczyć możliwości edukacyjne.**

Politechnika
Wrocławska

POLITECHNIKA WROCŁAWSKA
wybrzeże Stanisława Wyspiańskiego 27
50-370 Wrocław

NIP: 896-000-58-51
REGON: 000001614
tel. +48 71 320 29 05
ePUAP: /PolitechnikaWroclaw/SkrytkaESP
pwr.edu.pl

-
- facebook.com/politechnika
 - x.com/PWr_Wroclaw
 - instagram.com/politechnika_wroclawska/
 - youtube.com/politechnika
 - linkedin.com/school/politechnika-wroclawska/
 - tiktok.com/@politechnikawroclawska